

ACADEMIA ROMÂNĂ COMITETUL ROMÂN DE ISTORIA ȘI FILOSOFIA ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII FILIALA CRAIOVA

Evenimentul s-a desfășurat în data de 4 octombrie 2025 la Rusca Montană, cu ocazia împlinirii a 200 de ani de învățământ în limba română în Rusca Montană, localitatea natală a ilustrului profesor, pedagog și filosof Ștefan Velovan. La această manifestare omagială au participat și membri ai CRIFST, filiala Craiova. Prezentăm activitățile desfășurate, în succesiunea lor.

MANIFESTARE OMAGIALĂ

1825-2025

200 DE ANI DE ÎNVĂȚĂMÂNT LA RUSCA MONTANĂ

4 octombrie 2025, Rusca Montană

PROGRAMUL MANIFESTĂRII OMAGIALE

8:30-9:00	Primirea oficialităților și invitaților la Școala Gimnazială „Ștefan Velovan” din Rusca Montană	
9:00-10:00	Dezvelirea și sfințirea bustului profesorului, pedagogului și filozofului Ștefan Velovan Parastas pentru membrii familiei Velovan	
10:00-11:00	Program artistic și vizitarea școlii	
11:00-13:00	Discursuri ale oficialităților și comunicări științifice ale invitaților	
13:00-14:00	Înmânare plachete și diplome omagiale	
14:00-15:30	Pauză de cafea, socializare	

La ora 8:30, la **Școala Gimnazială „Ștefan Velovan” din Rusca Montană**, au fost primite oficialitățile și invitații. La eveniment au fost prezenți, alături de cadrele didactice și elevii școlii, de locuitori ai comunei, și următorii participanți: Sergiu - Adrian TOMA – Primarul comuna Rusca Montană, Pr. Sorin - Adrian TOMA- Preot paroh Rusca Montană, Prof. Constantin NICOLICEA- Inspector Școlar- ISJ Caraș-Severin, Prof. Marinela - Daniela RĂDUȚĂ- Inspector Școlar- ISJ Caraș-Severin, Prof. Viorica GÂRTOI- Director Casa Corpului Didactic Caraș-Severin, Prof. Ionuț GÂRTOI, Arhim. Dr. Casian RUȘET- Consilier Cultural Episcopia Caransebeșului, Pr. Virgil VOINEA – Protopopul Caransebeșului, Prof.univ.dr.ing. Simona - Mariana CREȚU –Secretar științific Filiala Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii Craiova, Prof.univ.dr.ing Alina DUȚĂ- Membru Filiala Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii Craiova, Prof.univ.dr.ing Ionuț - Daniel GEONEA- Director Departament Mecanică Aplicată și Construcții Civile- Universitatea Craiova, Prof.univ.dr. Gheorghe POPOVICI- Universitatea Babeș-Bolyai Cluj Napoca-Centrul Universitar Reșița, Prof. Ion ARDELEAN – Director Școala Gimnazială „Ștefan Velovan” Rusca Montană (1977-2013), Prof. Daniela - Georgiana CHELBEA-Director Liceul Bănățean Oțelu Roșu, Prof. Simona - Gabriela ȚÎRU – Director Școala Gimnazială Nr. 3 Oțelu Roșu, Prof. Nicoleta TOADER– Director adjunct Școala Gimnazială Nr. 3 Oțelu Roșu, Prof. Florica TOADER- Director Școala Gimnazială „Trandafir Tămaș” Marga, Pof. Adrian - Petru CODILĂ- Director Școala Gimnazială Băuțar, Prof. Martin - Metode NOVAC- Director Școala Gimnazială Obreja, Prof. Avram BOȚA – istoric, Pr. Romulus FRÂNCU, Ing. OPRUȚ PETRU, Ionuț PREDA- S.C. Marmosim SA.

Începând cu ora 9:00 s-a dezvelit și s-a sfințit un frumos bust al renumitului profesor Velovan, împlinind astfel dorința arzătoare a atâtor înaintași, de a-l omagia pe Ștefan Velovan și prin plasarea unui bust al său în satul copilăriei, iubita lui Ruscă Montană.

A urmat un parastas pentru membrii familiei Velovan, preotul Nicolae Velovan, preotul Ion Velovan și profesorul Ștefan Velovan.

În dimineața rece de toamnă, în fața școlii, lângă statuia maestrului Velovan, s-a desfășurat un frumos program artistic realizat de elevii Școlii Gimnaziale Ștefan Velovan din Rusca Montană. Corul de copii și formația de dansuri au încântat sufletele tuturor prin interpretarea unor cântece populare, dar și prin dansuri specifice zonei.

Elevii și elevele erau îmbrăcați în costume populare tradiționale, lucrare cu mare măiestrie. Bucuria și mândria copiilor de a fi părtași la un eveniment atât de important pentru comuna lor, dar și pentru întreaga țară, s-a transmis de la sufletele lor curate către invitați și participanți.

De la ora 11:00 la ora 14:00, în sala Căminului cultural din Rusca Montană, s-au desfășurat comunicările științifice și discursurile oficialităților și invitaților, după intonarea Imnului Național al României.

Prezentările au scos în evidență atât istoria învățământului cu predare în limba română din Rusca Montană - rezultată din documente și din întâmplările trăite de participanții la manifestare-, cât și personalități marcante din Rusca Montana, precum Ștefan Velovan, un om de mare valoare, numit pe drept cuvânt “dascălul dascălilor” și prof. Viorel Florea, cel care a scris monografia Școlii Gimnaziale „Ștefan Velovan” din Rusca Montana, monografie ce a constituit un dar minunat pentru noi și pentru generațiile viitoare, așa cum afirma și dl prof. univ. Dr. Gheorghe Popovici, de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca – Centrul Universitar Reșița, participant la eveniment.

Tema “1825-2025 – 200 de ani de învățământ la Rusca Montană” a fost prezentată de către prof. Dan Ovidiu Bobîrsc, directorul Școlii Gimnaziale “Ștefan Velovan” din Rusca Montană.

Prezentarea care a instaurat pacea în sufletele participanților, dar și mobilizarea, a fost a părintelui arhim. Casian Rușeț, consilier cultural al Episcopiei Caransebeșului.

Acest eveniment important pentru învățământul de pe valea Bristrei și aș îndrăzni să spun din Episcopia Caransebeșului și voi motiva de ce. M-am gândit ca în câteva cuvinte să ilustrez o scurtă reflexie a evenimentului de astăzi, o scurtă perspectivă istorică, dar aș îndrăzni și o actualizare a paradigmei sociale și educaționale de astăzi. De ce e bine să vorbim despre parcursul învățământului într-o societate? Și care este relevanța bisericii... pe acest parcurs

S-a vorbit aici despre învățământul în limba română. Este adevărat, Ștefan Velovan și-a petrecut cea mai mare parte a activității sale la Craiova, ducând mai departe ceea ce a deprins aici și în școlile din străinătate. În sensul de a aduce argumente pedagogice.. Dansăm pe un fir subțire, cultural. Aș vrea să punctez câteva elemente pe care . Scurgerea materiei este definită prin timp și prin .. Fericitul Augutin are o lucrare... Trecutul, pe care nu ... timp mort, prezentul. Fericitul Augustin a spus că omul poate stăpâni timpul Și memoria are două elemente. Primul este pomenirea, adică ceea ce am făcut noi înainte în curtea școlii. Și al doilea este iertarea. Pentru că noi astăzi am venit aici pentru aniversarea a 200 de ani, pentru comemorarea Cum facem noi ca viitorul acestui învățământ, învățământul în general, și cel din Rusca, și de ce nu și cel din Banat, să fie unul relevant. Și viitorul are două componente importante care ne arată că tot noi suntem și stăpânii viitorului, sau putem stăpâni viitorul. În primul rând prin intuiție și în al doilea rând prin năzuință. Năzuințele rămân obiectivele noastre de viitor care ne obligă să facem un efort, ... pentru ca acest viitor să fie unul relevant pentru societate. Și năzuința și intenția presupune expunerea noastră, a oamenilor cu responsabilități în societate, expunerea noastră la acest efort. Să știți că noi trebuie să facem cel dintâi efort pentru a da o notă de speranță copiilor care sunt în fața noastră. Și în felul acesta, prin cele trei elemente, cred că putem să ne gândim la școală în istoria ei, să pomenim ceea ce s-a întâmplat prin scoaterea în evidență a persoanelor remarcabile din trecutul ei, să curățăm trecutul prin iertare și să ne proiectăm viitorul având în vedere aceste două componente, năzuințele și intențiile noastre bune. Noi vă felicităm pentru această frumoasă manifestare culturală, vă mulțumim tuturor celor care într-o zi de sâmbătă v-ați făcut timp ca să fim aici împreună și vă mulțumim că ați făcut efortul de a inaugura bustul lui Ștefan Velovan, ca o amprentă foarte definită a istoriei învățământului din Rusca Montană, dar și ca o emblemă, dacă vreți, a comunității de aici, din Rusca Montană. Și vă mulțumim pentru că reușim împreună ca oameni din diferite spectre profesionale, nu doar pentru a ne aduce aminte și a reflecta importanța dar și pentru a ne responsabiliza... La mulți ani învățământului din Rusca Montană, veșnica pomenire profesorului și pedagogului Ștefan Velovan, familiei.. recunoștință

Ștefan Velovan a fost omagiat în trecut de craioveni, și este omagiat și astăzi, așa cum a reieșit și din comunicarea “Ștefan Velovan în Craiova de azi”, prezentată de membrii filialei CRIFST Craiova.

În discursul președintelui CRIFST Craiova - Manolea Gheorghe, al decanului Facultății de Mecanică – Ilie Dumitru, precum și al altor participanți, s-a evidențiat importanța acestui eveniment, pentru continuitatea tradițiilor înaintașilor, comemorarea modelelor de dascăli și de oameni, cu precădere a acelor care și-au desfășurat activitatea în Școala Normală de Băieți, actuala Facultate de Mecanică a Universității din Craiova.

S-au înmânat plachete conducerii Școlii Gimnaziale “Ștefan Velovan”, din partea Filialei CRIFST Craiova și a Facultății de Mecanică din Craiova, fosta Școală de Aplicații înființată de Ștefan Velovan, în semn de omagiu adus celor care au slujit cu dăruire, ca dascăli, din 1825 și până în prezent.

Au fost înmânate diplome și plachete omagiale participanților la manifestare de către conducerea școlii.

În partea finală a întâlnirii, după finalizarea programului, s-au purtat discuții privind colaborările viitoare, inclusiv referitoare la restaurarea vechii școli a comunei, unde a învățat și Ștefan Velovan, precum și transformarea acesteia în muzeu.

Expunem integral, în continuare, prezentările domnului Director Bobîrsc, pe cele din partea CRIFST Craiova și a Facultății de Mecanică din Craiova.